

## ADVIES

Van:	algemene raad
Datum:	15 maart 2023
Betreft:	<b>Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen</b>

### Inleiding

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: 'NOvA') heeft kennis genomen van het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen dat op 21 oktober 2022 bij de Tweede Kamer is ingediend. Dit wetsvoorstel beoogt wijzigingen door te voeren in de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (hierna: 'Wwft'). De Wwft geldt voor 'instellingen' in de zin van de Wwft. Advocaten(kantoren) kwalificeren bij bepaalde werkzaamheden als instelling. Het wetsvoorstel raakt een van de kernwaarden van de advocatuur (vertrouwelijkheid) en vereist ingrijpende extra maatregelen.

Op 14 januari 2020 heeft de NOvA op de internetconsultatie van het wetsvoorstel gereageerd: [Nederlandse orde van advocaten \(advocatenorde.nl\)](https://advocatenorde.nl). De NOvA kiest ervoor nu weer te reageren. Op 10 februari 2023 heeft de NOvA een samenvatting van de belangrijkste bezwaren tegen en suggesties tot aanpassing van het wetsvoorstel gedeeld met Kamerleden en hun beleidsmedewerkers, ten behoeve van de schriftelijke inbreng van vragen aan de minister door de vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer op 16 februari 2023.

De wetgevingsadviescommissies Wwft en Belastingrecht van de NOvA hebben een belangrijke bijdrage geleverd aan dit wetgevingsadvies.

### Samenvatting

De NOvA dringt erop aan om artikel 3b Wwft (nieuw) te heroverwegen. De NOvA kan het voordeel inzien van de mogelijkheid om in uitzonderlijke (risicovolle) gevallen gegevens uit te wisselen met een andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor). Maar dit zal slechts in enkele situaties van toegevoegde waarde zijn. Dit rechtvaardigt geen inbreuk op de geheimhoudingsplicht van advocaten. Dit geldt eens te meer, nu de effectiviteit van het voorgestelde artikel 3b Wwft in twijfel kan worden getrokken. Het wetsvoorstel leidt daarnaast tot een disproportionele lastenverzwaring.

### Artikel 3b Wwft (nieuw)

Op grond van dit artikel zijn 'instellingen' in de zin van de Wwft, waaronder ook advocaten(kantoren), verplicht om bij bepaalde indicaties van hoog risico (zie hierna) te onderzoeken of een (potentiële) cliënt in de afgelopen vijf jaren bij - vertaald naar de advocatuur - een andere advocaat/een ander advocatenkantoor om dienstverlening heeft verzocht, dienstverlening heeft afgenomen of op dat moment diensten afneemt (onderzoeksplicht). Is dit het geval, dan moet de advocaat/het advocatenkantoor bij die ander navraag doen naar geïdentificeerde risico's op witwassen of financieren van terrorisme (navraagplicht). De advocaat/het advocatenkantoor waaraan het verzoek is gericht, is verplicht om onverwijld informatie te verstrekken aan de advocaat die/het advocatenkantoor dat navraag doet. Dit laatste is alleen verplicht, als risico's aanleiding hebben gegeven tot het nemen van maatregelen, waaronder het weigeren of beëindigen van de dienstverlening. De onderzoeksplicht ontstaat als sprake is van de volgende indicaties van hoog risico:

- de relatie of transactie brengt een verhoogd risico op witwassen of financieren van terrorisme mee;

- b) er is sprake van de risicofactoren bedoeld in bijlage III van de vierde anti-witwasrichtlijn; of
- c) een instelling verricht een verscherpt cliëntenonderzoek (artikel 8 Wwft).

**De belangrijkste bezwaren van de NOvA zijn:**

1. Het aangepaste wetsvoorstel leidt tot een uitholling van de geheimhoudingsplicht van advocaten (zie ook de reactie van de NOvA van 14 januari 2020 op de internetconsultatie van het wetsvoorstel: [Nederlandse orde van advocaten \(advocatenorde.nl\)](https://advocatenorde.nl)). Cliënten zouden een advocaat moeten kunnen benaderen zonder dat zij bevreesd hoeven te zijn dat persoonlijke en vertrouwelijke informatie zonder toestemming met derden wordt gedeeld. Dit is een fundamenteel beginsel in de rechtsstaat. De wetgever heeft niet duidelijk gemaakt waarom louter de aanwezigheid van (indicaties van) een hoger risico een inbreuk op de geheimhoudingsplicht zou (den) rechtvaardigen. Daarbij hoeft bij een verhoogd risico nog geen sprake te zijn van een kwaadwillende cliënt. De inbreuk op de geheimhoudingsplicht weegt niet op tegen het beoogde effect van dit wetsvoorstel (zie hierna bij 2).
2. Er is geen reden om te veronderstellen dat de informatiepositie van de advocaat wordt verbeterd. De NOvA betwijfelt dus of de voorgestelde maatregelen wel het beoogde effect zullen hebben. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is opgemerkt dat de verplichting tot gegevensdeling zal leiden tot een verbetering van de informatiepositie van instellingen (dit zou cruciaal zijn voor effectief cliëntenonderzoek en het monitoren van transacties en zodoende tot een meer adequate invulling van hun poortwachtersfunctie leiden). Een verbeterde informatiepositie zou het risico op 'ongewenst shopgedrag' van kwaadwillende cliënten verkleinen. Advocaten(kantoren) moeten volgens het wetsvoorstel 'redelijke maatregelen' nemen om na te gaan of een cliënt bij andere advocaten(kantoren) diensten afneemt of heeft afgenomen (onderzoeksplicht). Volgens de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel valt binnen het redelijke bijvoorbeeld: navraag doen bij de cliënt en het raadplegen van openbare en andere bronnen die ter beschikking staan. Echter:
  - Advocaten(kantoren) staan geen bronnen ter beschikking aan de hand waarvan zij kunnen vaststellen of, en zo ja bij welke advocaten(kantoren) een cliënt diensten afneemt of heeft afgenomen. Zij zijn dus volledig afhankelijk van de medewerking van de cliënt.
  - Goedwillende cliënten informeren hun advocaat ook nu al over andere advocaten(kantoren) bij wie zij diensten afnemen of hebben afgenomen (indien relevant). Voor kwaadwillende cliënten geldt dit niet. Zij zullen ook straks geen (betrouwbare) mededelingen hierover doen, laat staan over advocaten(kantoren) die hen hebben geweigerd of die de dienstverlening tussentijds hebben beëindigd in verband met risico's op witwassen of financieren van terrorisme.
  - Het wetsvoorstel heeft als voorzienbaar gevolg dat veel informatie-uitvragen gedaan moeten worden over 'goedwillende' cliënten (waarbij geen of nauwelijks sprake is van risico's op witwassen en financieren van terrorisme).
  - De tekst van het artikel is onduidelijk: geldt de uitwisseling alleen over dezelfde zaak of dezelfde cliënt?
3. De NOvA kan het voordeel inzien van de mogelijkheid om in bijzondere (risicovolle) gevallen gegevens uit te wisselen met een eventuele andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor). Maar dit is bij hoog risico niet per se noodzakelijk. Op grond van het wetsvoorstel moet echter in *alle* gedefinieerde hoog risicosituaties onderzoek en navraag worden gedaan. Ook ziet de NOvA geen toegevoegde waarde in de maatregelen zoals de wetgever deze nu heeft voorgesteld. Advocaten(kantoren) zijn in hoog risicosituaties al extra alert. In de situaties, genoemd in artikel 3b, lid 1, Wwft (nieuw) zijn advocaten(kantoren)

- verplicht verscherpt cliëntenonderzoek te verrichten (zie artikel 8 Wwft).<sup>1</sup> Dit brengt mee dat advocaten(kantoren) al 'bovenop' een cliënt zitten: voorafgaand aan de cliëntacceptatie verrichten zij cliëntenonderzoek met meer diepgang dan bij een normaal cliëntenonderzoek en tijdens de dienstverlening monitoren zijn hun cliënt intensief. Daarnaast kunnen advocaten(kantoren) bij hoog risicosituaties ook andere risico mitigerende maatregelen treffen.
4. De onderzoeksplicht en de navraagplicht betekenen zonder meer een flinke lastenverzwaring in de uitvoeringspraktijk. Dit geldt ook voor de verplichting om gegevens te verstrekken zodra daarnaar wordt gevraagd. Deze lastenverzwaring staat niet in verhouding tot het beoogde effect (zie bij 2 hiervoor). De extra lasten zitten in het inrichten en toepassen van speciale (werk)processen en procedures in de administratieve organisatie en bedrijfsvoering van advocatenkantoren gericht op de naleving van deze nieuwe verplichtingen. Terzijde: deze verplichting heeft ook gevolgen voor toekomstige cliënten en bij cliënten betrokken natuurlijke personen (gegevensbeschermingsrisico's, hogere tarieven).

Nb. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel wordt gesteld dat de beoogde gegevensdeling ook kan leiden tot een lastenverlichting. Dit volgt de NOvA niet. Het wetsvoorstel ontslaat advocaten(kantoren) immers niet van hun verplichting om (verscherpt) cliëntenonderzoek te verrichten. De eventueel verstrekte gegevens ontslaan hen ook niet van de verplichting om een eigen afweging te maken van de risico's: advocaten(kantoren) moeten nog steeds op grond van een eigen risicobeoordeling vaststellen of zij de geconstateerde risico's kunnen mitigeren. Voor advocatenkantoren die kleine cliënten bedienen zou dit wetsvoorstel kunnen leiden tot een welhaast onuitvoerbare taak. Voor grotere advocatenkantoren met een internationale praktijk zullen de uitvoeringskosten hoog zijn. Hier speelt ook mee dat menig internationale cliënt zelden bij slechts één advocatenkantoor diensten afneemt.

#### **Suggesties/verzoek om artikel 3b Wwft (nieuw) aan te passen**

Voor het geval de wetgever ervoor kiest de voorgestelde maatregelen te handhaven, dringt de NOvA erop aan om artikel 3b Wwft (nieuw) meer risico-gebaseerd in te steken, de termijn te heroverwegen en het artikel op onderdelen te verduidelijken:

- I. Lid 1 (onderzoeksplicht). Laat advocaten(kantoren) zelf afwegen of het bij hoog risico nodig en zinvol is om te onderzoeken of een cliënt bij een andere advocaat/ander advocatenkantoor diensten afneemt of heeft afgenomen. Introduceer daartoe een risicobeoordeling/risicoafweging om dit te bepalen.

Toelichting: Zoals artikel 3b Wwft nu is ingestoken moeten advocaten(kantoren) altijd onderzoek doen naar een eventuele andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor). De 'aanleiding' van de onderzoeksplicht is dus niet risico-gebaseerd. De onderzoeksplicht geldt dus ook, als vooraf duidelijk is dat onderzoek niet nodig is. Als voorbeeld: Stel een cliënt is de ouder van een politiek prominent persoon ('PEP'), bijvoorbeeld een lid van de Tweede Kamer. In dit geval moet een advocaat/advocatenkantoor verscherpt cliëntenonderzoek verrichten naar die ouder. Verscherpt cliëntenonderzoek is namelijk ook verplicht als de cliënt een familielid van een PEP is (artikel 8, leden 5 en 8, Wwft). Dit betekent niet dat in werkelijkheid sprake is van een hoog risico op witwassen of financieren van terrorisme. Het wetsvoorstel leidt er echter toe dat de advocaat/het advocatenkantoor *bovenop* het verscherpt cliëntenonderzoek: 1) onderzoek moet doen naar een eventuele

<sup>1</sup> Dus niet alleen in artikel 3b, lid 1, onderdeel c, Wwft (nieuw).

andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor) en mocht daar sprake van zijn: 2) bij die ander navraag moet doen; en 3) daaraan persoonsgegevens moet verstrekken.

- II. Lid 2 (navraagplicht). Laat advocaten(kantoren) vervolgens zelf afwegen of het zinvol is om navraag te doen, en zo ja bij wie. Stel er is sprake van meer dan één andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor). Nu lijkt lid 2 zo begrepen te moeten worden dat een advocaten(kantoor) bij *alle* andere advocaten(kantoren) informatie moet opvragen waar een cliënt een dienst afneemt of met wie de zakelijke relatie korter dan 5 jaar geleden is geëindigd.

Toelichting: Sommige advocaten(kantoren) werken voor internationale cliënten en concerns. Het is niet ongebruikelijk dat zulke cliënten bij meerdere advocaten(kantoren) diensten afnemen. Zoals lid 2 nu is geformuleerd zal een advocaat/advocatenkantoor in zo'n geval navraag moeten doen bij meerdere (en mogelijk zelfs: veel) advocaten(kantoren). Dat leidt tot flinke lasten voor zowel de advocaat/het advocatenkantoor die/dat navraag doet als alle advocaten(kantoren) bij wie navraag wordt gedaan. Dit is extra bezwaarlijk, omdat niet vaststaat of dit relevante informatie oplevert ter bestrijding van witwassen en terrorismefinanciering.

- III. Lid 2 (termijn navraagplicht). De NOvA verzoekt de wetgever de termijn te heroverwegen, te verduidelijken en in artikel 3b Wwft (nieuw) zelf vast te leggen. De navraagplicht koppelen aan de Wwft-bewaartermijn van 5 jaar na het eindigen van de zakelijke relatie is onnodig lang en niet proportioneel. Er is ook geen beperking in de tijd: tot hoe lang terug moet een advocaat/advocatenkantoor informatie verstrekken? Sommige advocaten(kantoren) hebben een langdurige relatie met een cliënt. Het is twijfelachtig of informatie van een lange tijd terug wel relevant is om 'ongewenst shopgedrag' van kwaadwillende cliënten tegen te gaan. Een termijn als 'het afgelopen jaar' lijkt logischer en is redelijker.

Toelichting: De navraagplicht koppelen aan de Wwft-bewaartermijn van 5 jaar na het eindigen van de zakelijke relatie zal voor de praktijk tot disproportioneel veel navraagsituaties kunnen leiden met gegevensverstrekkingen (over en weer) tot gevolg. Voor een vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor) die een langdurige zakelijke relatie met de cliënt heeft gehad, heeft dit tot gevolg dat deze informatie over geïdentificeerde risico's van veel langer geleden moet verstrekken. Als voorbeeld: Stel de zakelijke relatie heeft geduurd van 1990 tot en met 2022. De bewaartermijn loopt in dat geval tot en met 2027. In 2027 kan de vorige dienstverlener dus worden gevraagd informatie te verstrekken over de geïdentificeerde risico's in de hele periode van 1990 tot 2022.

- IV. Lid 3. Mede gezien de gevoeligheid van identificerende (persoons)gegevens is het wenselijk, als de wetgever in lid 3 ruimte biedt om advocaten(kantoren) zelf te laten beoordelen/afwegen of het nodig is om bij navraag de gegevens te verstrekken die het wetsvoorstel voorschrijft. Dit zou bovendien kunnen bijdragen aan een lastenverlichting van dit artikel in de uitvoeringspraktijk. Een mogelijkheid kan zijn om in lid 3 toe te voegen de woorden 'voor zover nodig' (bij het verstrekken van de gegevens).

Toelichting: Bij navraag moeten advocaten(kantoren) bepaalde gegevens verstrekken ter identificatie van de cliënt. Dit gaat bij cliënten-natuurlijke personen om persoonlijke informatie zoals adres, woonplaats en eventueel BSN. In lang niet alle gevallen zal het noodzakelijk zijn om alle identificatiegegevens mee te sturen. Het is denkbaar dat een telefonische afstemming

of een schriftelijke bevestiging dat dergelijke risico's niet zijn geconstateerd, toereikend is om na te vragen of er ook hoog risico indicaties zijn geweest. Als daartoe aanleiding bestaat, kan verdere uitvraag worden gedaan. Dit zal met name kunnen gelden voor cliënten die rechtspersonen zijn.

- V. Lid 3. De NOvA vraagt zich af wat de toegevoegde waarde is van het delen van informatie van natuurlijke personen die een cliënt-vennootschap/andere juridische entiteit vertegenwoordigen. De NOvA geeft in overweging om in lid 3, onderdeel b, de verwijzing naar onderdeel 3° van artikel 33, lid 2, onderdeel c, Wwft te schrappen. Dit is ook wenselijk vanuit het oogpunt van dataminimalisatie. Voor het geval de wetgever besluit dit punt ongewijzigd te handhaven, wijst de NOvA op het volgende. In de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel is vermeld dat in het geval van een cliënt/rechtspersoon onder meer de gegevens moeten worden verstrekt van *de geregistreerde bestuurders* van de rechtspersoon.<sup>2</sup> Een vennootschap/andere juridische entiteit (waaronder een rechtspersoon) kan echter ook rechtsgeldig worden vertegenwoordigd door andere natuurlijke personen dan de geregistreerde bestuurders: zie artikel 33, lid 2, onderdeel c, onder 3°, Wwft. De NOvA dringt erop aan dit te herstellen.

Voor de volledigheid attendeert de NOvA op het volgende. Is het inderdaad de bedoeling van de wetgever dat instellingen ook persoonsgegevens van *anderen* dan de cliënt-natuurlijke persoon uitwisselen, namelijk van de natuurlijke personen die een cliënt vertegenwoordigen? In dat geval zijn instellingen op grond van de AVG ook verplicht om die betrokkenen over de navraagplicht te informeren. Het is wenselijk instellingen daarop te wijzen.

- VI. Lid 4. In verband met de geheimhoudingsplicht van advocaten acht de NOvA het noodzakelijk dat in lid 4 expliciet vermeld wordt welke informatie en persoons-/cliëntgegevens precies verstrekt moeten worden. Dit is ook van belang voor het zorgvuldig omgaan met persoons- en cliëntgegevens.

Toelichting: In lid 3 wordt een wettelijke basis gegeven voor het verstrekken van duidelijk omschreven gegevens ten behoeve van de navraag. In lid 4 ontbreekt die duidelijke wettelijke basis voor advocaten(kantoren) die aan een navraagverzoek moeten voldoen. Die laatste moeten informatie verstrekken over 'de geïdentificeerde risico's op witwassen of het financieren van terrorisme die hebben geleid tot het nemen van maatregelen om deze risico's te beheersen, waaronder in ieder geval wordt begrepen het weigeren of beëindigen van dienstverlening.' (lid 4). Ook de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel geeft onvoldoende houvast. Daarin is vermeld:

*"In algemene zin betreft dit informatie die heeft geleid tot de conclusie dat de handelingen van de cliënt niet passen binnen het risicoprofiel dat deze instelling heeft opgesteld van de cliënt. Dat kunnen 'gewone' transactiegegevens zijn, zoals onverklaarbare (contante) stortingen op of onverklaarbare overboekingen van en naar de betaalrekening van de cliënt. Daarnaast kunnen het ook persoonsgegevens van strafrechtelijke aard betreffen. Dit is het geval als de instelling heeft achterhaald dat de cliënt strafrechtelijk is veroordeeld. Indien deze informatie deel uitmaakt van de bij de cliënt gebleken risico's op witwassen of financieren van terrorisme, dienen deze gegevens verstrekt te worden aan de instelling die hierom verzoekt."*<sup>3</sup>

<sup>2</sup> Kamerstukken II, 2022, nr. 36228, nr. 3, p.40.

<sup>3</sup> Kamerstukken II, 2022, nr. 36228, nr. 3, p.16.

Het is denkbaar dat het hier gaat om alleen de conclusie dat er een hoog risico is geconstateerd (bijvoorbeeld de cliënt is gevestigd in een hoogrisicoland). Of moeten *alle* gegevens verstrekt worden die aan die conclusie ten grondslag liggen (bijvoorbeeld een uittreksel van registratie van een entiteit waaruit blijkt dat cliënt gevestigd is in een hoogrisicoland)? Een reden om maatregelen te nemen kan ook zijn dat een UBO van een cliënt een hoog risico vormt, waardoor verscherpt cliëntenonderzoek geldt. Het wetsvoorstel lijkt nu geen basis te bieden om in een dergelijk geval de gegevens van de UBO te verstrekken.

Oftewel, het delen van 'geïdentificeerde risico's' kan een optelsom zijn van gegevens die verzameld zijn. Die optelsom zal geleid hebben tot een risicoafweging door een advocaat/advocatenkantoor conform het eigen interne beleid. Ziet de wettelijke verplichting van lid 4 op het verstrekken van de cliënt- en/of andere identiteitsgegevens als bedoeld in artikel 33 van de Wwft? Of ziet deze alleen op de interne risicoafweging en conclusie? Overigens kan dat laatste vertrouwelijke en (bedrijfs)gevoelige informatie betreffen die niet graag met derden gedeeld wordt.

- VII. Lid 4. Het verdient aanbeveling om lid 4 ook in een ander opzicht te verduidelijken (zie bij V). Het wetsvoorstel is bedoeld om te voorkomen dat een cliënt die bij de ene instelling wordt geweigerd vervolgens opnieuw dienstverlening zou kunnen aanvragen bij een andere instelling. Aan welke andere maatregelen denkt de wetgever naast het weigeren of tussentijds beëindigen van de dienstverlening? Als ook minder vergaande maatregelen onder de reikwijdte van lid 4 vallen, komt de vraag op hoe zich dat verhoudt tot het doel van het wetsvoorstel om 'ongewenst shopgedrag' van kwaadwillende cliënten te voorkomen.
- VIII. Het is wenselijk dat de wetgever verduidelijkt wat de eventuele gevolgen zijn als: 1) een cliënt weigert informatie te verstrekken over een eventuele andere/vorige dienstverlener (advocaat/advocatenkantoor); en 2) als de advocaat/het advocatenkantoor waarbij navraag wordt gedaan informatie niet (tijdig) verstrekt.
- IX. De onderzoeksplicht bestaat jegens instellingen in dezelfde subcategorie van artikel 1a, tweede, derde en vierde lid van de Wwft. Advocaten worden genoemd in het vierde lid, onderdeel c. Belastingadviseurs vallen onder de categorie bedoeld in het vierde lid, onderdeel a. Het wetsvoorstel is niet duidelijk over *hoe* een instelling in onderstaande gevallen aan haar onderzoeksplicht moet voldoen. Wel heeft de wetgever de mogelijkheid gecreëerd om de

onderzoeksplicht bij algemene maatregel van bestuur te beperken of te verruimen. Het verdient aanbeveling om bij algemene maatregel van bestuur onderstaande gevallen te expliciteren:

- In beginsel moet een advocaat/advocatenkantoor onderzoeken of een cliënt ook diensten afneemt of heeft afgenomen van een andere advocaat/ander advocatenkantoor. Een advocaat/advocatenkantoor hoeft niet te onderzoeken of bijvoorbeeld bij een belastingadviseur diensten zijn/worden afgenomen, onafhankelijk van het feit of deze advocaat al dan niet zelf adviseert of procedeert over fiscale aangelegenheden. De NOvA neemt daarom aan dat de onderzoeksplicht van een advocaat-belastingkundige zich *alleen* uitstrekt tot andere advocaten (en niet ook tot de categorie belastingadviseurs).
- Daarnaast kunnen bij het kantoor dat door een cliënt wordt ingeschakeld verschillende categorieën beroepsbeoefenaren werkzaam zijn (zoals advocaten en belastingadviseurs die beiden werkzaam kunnen zijn bij een advocatenkantoor). De NOvA neemt aan dat voor de omvang en reikwijdte van de onderzoeksplicht doorslaggevend is of de zaak is aangenomen door een advocaat, conform staande jurisprudentie van de Hoge Raad inzake het (afgeleide) verschoningsrecht in fiscale zaken, zodat bij zaken waarvoor een advocaat van het kantoor is aangezocht (waarna mogelijk ook niet-verschoningsgerechtigde collega's worden betrokken) slechts een onderzoeksplicht bestaat ten aanzien van advocaten.

X. De Wwft en het wetsvoorstel zijn van toepassing op Nederlandse advocaten(kantoren). Een deel van hen werkt in een internationale context. Het is wenselijk als de wetgever het volgende kan verduidelijken, bij voorkeur in het artikel zelf:

- De NOvA veronderstelt dat advocaten(kantoren) alleen navraag hoeven te doen bij in Nederland ingeschreven/gevestigde advocaten(kantoren). Het is immers niet logisch om navraag te doen bij buitenlandse advocaten(kantoren), omdat die mogelijk niet bevoegd zijn informatie te verstrekken.
- De Nederlandse wetgeving kan alleen een uitzondering op de geheimhoudingsplicht maken voor Nederlandse advocaten. Het is denkbaar dat er situaties ontstaan, waarbij een internationaal advocatenkantoor wél indicaties heeft van een hoog risico bij een cliënt maar *niet* bevoegd is die informatie te verstrekken. In de internationale praktijk wordt veelal gewerkt in internationale teams. De vraag is dan welke wettelijke verplichting van toepassing is. Het maken van dergelijke afwegingen in de praktijk illustreren de lasten die uit dit wetsvoorstel voortkomen.